

Tiedekunta/Osasto — Fakultet/Sektion		Laitos — Institution	
Matemaattis-luonnontieteellinen		Eläintieteen laitos	
Tekijä — Författare			
Suvi Raivio			
Työn nimi — Arbets titel			
Elinympäristön rakenne niemimaaefektin selittäjänä: Hankoniemen havumetsälinnusto			
Oppiaine — Läroämne			
Morfologis-ekologinen eläintiede			
Työn laji — Arbets art		Aika — Datum	Sivumäärä — Sidoantal
Pro gradu		Kesäkuu 1986	101
Tiivistelmä — Referat			
Koska saaren lajimäärä pienenee etäisyyden kasvaessa mantereeseen ja saaren pinta-alan pienentyessä, on oletettu, että myös pitkän ja kapean niemimaan kärkiosassa lajimäärä olisi pienempi kuin niemen tyvellä. Myös lintutiheyden on havaittu laskevan kohti niemimaan kärkeä. Selitykseksi tälle ns. niemimaaefektille on yleensä esitetty niemen kärkiosan alhaista kolonisaatio-tasoa ekstinktion verrattuna. Sen sijaan habitaattien rakenteellisten erojen kuvaaminen niemen kärjen ja tyven välillä on usein laiminlyöty. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää 1) voiko Hankoniemen havumetsälinnustossa havaita niemimaaefektiä ja 2) kuinka mahdolliset erot habitaattien rakenteessa vaikuttavat lajimäärään ja yksilötiheyteen. Aineisto on kerätty Hankoniemen kolmelta vyöhykkeeltä; kärjestä, keskiosasta ja tyveltä linjalaskentamenetelmällä siten, että vain pääsaran havainnot on otettu huomioon. Laskennat on tehty mänty- ja kuusimetsissä. Havaintoja tehtiin yhteensä 1092 lintuparista. Laskentareittien varrelta 250 m:n välein sijaitsevista pisteistä on määritetty 41 habitaatin rakennetta kuvaavaa muuttujaa. Niemimaaefektiä ei voitu havaita Hankoniemellä. Rarefaktion perusteella odotettu lajimäärä ei laskenut kohti niemimaan kärkeä kummallakaan habitaatilla. Linnuston kokonaistiheydessä ei havaittu tilastollisesti merkitseviä eroja, kuten ei myöskään mäntymetsien linnuston tiheydessä. Sen sijaan kuusikoissa tiheys oli selvästi korkein tutkimusalueen keskiosassa. Myös tiettyjen yksittäisten lajien ja lajiryhmien tiheydessä havaittiin kummallakin habitaatilla joitakin merkitseviä eroja. Nämä tiheuserot voidaan suurimmaksi osaksi selittää habitaattien rakenteessa havaituilla eroilla, kuten puuston kokoluokkajakamalla, puulajisuhteilla ja pensaskerroksen tiheydellä. Sekä linnustosta että habitaattiaineistosta tehdyt DECORANA-oordinaatiot vastaavat hyvin toisiaan; metsien karuus-rehevyysgradientti sekä kuusen ja koivun koko -gradientti ovat tärkeimmät selittävät tekijät kummassakin analyysissä. Ei siis voida olettaa, että niemimaaefekti johtuisi saariteorian ennustamasta immigraation ja ekstinktion välisestä tasapainosta, vaan syynä on mitä ilmeisimmin habitaattien määrässä ja rakenteessa havaittavat erot. Tällöin ei voida myöskään väittää, että kapea ja pitkänomainen suojelualue olisi huonompi kuin pyöreä, vaan on tutkittava kunkin alueen ekologisia olosuhteita ja alueella elävien lajien elinympäristövaatimuksia.			
Avainsanat — Nyckelord			
Niemimaaefekti, havumetsälinnusto, habitaatin rakenne			
Säilytyspaikka — Förvaringställe			
Eläintieteen laitoksen kirjasto			
Muuta tietoja — Övriga uppgifter			